

Nógrádi Gábor

Itt éltünk és haltunk

Állatsírversek
(Magyar változat)

Budapest, 2015

Nógrádi Gábor

Itt élünk és haltunk

Állatsírversek
(MAGYAR VÁLTOZAT)

Budapest, 2015

Először 1990-ben, Anna Moll, az elképzelt életrajzú, magyar származású amerikai költőnő nevén, azaz álnéven jelent meg az állatsírverseket tartalmazó, *Itt éltünk köztetek* című kötet. A versgyűjtemény azóta négy kiadásban, a költő saját nevén is megjelent Cakó Ferenc homokrajzaival, illetve magyar–angol kétnyelvű kötetként is. (A kétnyelvű kiadás 2001. január 1-én 00 órakor került fel az internetre, mint megrendelhető kötet, tehát a 21. század, illetve a 3. évezred első könyvének számíthat.)

Az *Itt éltünk és haltunk* című kötet néhány verse, vagy versek részlete megtörtént eseményeken alapul. Ez is magyarázza a magyar környezetre átírt versváltozatokat. Az igaz történetek alakjai is kitalált neveken szerepelnek.

© Nógrádi Gábor 2015

Eredeti mű:

Nógrádi Gábor: *Itt éltünk köztetek*

© Nógrádi Gábor 1990, 2001

Borítórajz: CAKÓ FERENC

TARTALOM:

A talált eb, Bodri
A teknős Béreséknél
Béresék tehene
Mari kakasa
Nellike galambja
Margaret, a kanca
Dodó, a herélt
A hátszló, Róbert
Páva a kertben
Cirmi, a házimacska
Bob, a farkaskutya
Marilyn, a korcs
Oszkár, az arapapagáj
A Búza téri patkány
A veréb
Dolfi, a rendőrkutya
Ráczné pintye
A légy
Soós bíró hattyúja
Katinka süni
Kántor György postagalambja
Húsvéti bárány
* * * * *

* * * * *

A zsidó farkasa
Gál Gyurka madara
Senki, a kölyökmacska
Ritter Zsolt nagy hala
Klára, az aranyhörcsög
Ujj Zsanett fécánkakasa
A doktor vadászsólyma
Paál Zita kiscicája
Lili, a kóbor eb
Sarkadi Sarolta lepkéje
Alíz kígyója
Az utolsó bivaly
Marci, a mókus
A homoki vipera
Orsós Krisztián libája
Barnabás, az eb
Teréz kóbor kutyája
Dog, a vakvezető
Végünk

Cirkusz Nyárhalódon

A foka
Marci, a foxterrier
A medve
A majom
Darling, a bulldog
Az elefánt
Az oroszlán

A TALÁLT EB, BODRI

A végső szakadék szélén reszkettem egykor,
éhség, kór, bűn prédájaként
Nógrádiék udvara végiben: kivert kutya.
S akkor két gyermek jött az ételmaradékkal:
Gabi és Pannika.

Azóta évek teltek.
Hűségem törhetetlen,
védem életük, házuk, álmukat,
s égethet fagy, verhet eső, bot, bánat,
vagy kölykeim tűnhetnek el örökre,
csak azt mondom megbölcösült nyugalommal:
sose feledd a tegnap horizontját!
És ne feledd Gabit és Pannikát!

A TEKNŐS BÉRESÉKNÉL

Kilencven év alatt
a Béres család telkén
láttam megereszkedni
diónyi melleket,
s bénultan sírni vad férfiakat,
kiknek egy élten át
e melleken kívül
nem volt egyéb gyönyör.
És úgy birkóztak mégis
földdel, állattal, sorssal,
mintha isteni léte
szántak volna maguknak,
örök időt, erőt
bizonnyal birtokolva.

Gyermek mászott a porban,
s újra ott szélütötte,
hogyan eltelt az idő.

Öcsi, Jani, Pityu, Juli és Manyika,
hol vagytok játszótársak?
S hol vagyok én, ki páncélt
növesztettem a végzet
gyilkos dárdái ellen?

BÉRESÉK TEHENE

Ne féljeteK, szomorú kisdiákok,
kik a Rákóczi úton láttatok
imbolyogni a vágóhíd felé:
az életünkéből csak egy perc a vég.

Ti ihattatok Béresék tejéből,
finom túrójukból ehettetek.
Én voltam az!
Hogy taglózhatna le
az ezer volttal áramló halál?
S mit ettem én?
Nem füvet ott, Muhi mezeje mellett,
hol megütközött Béla s Batu kán
hada ezerkétszáznegyvenegy tavaszán?

Ők lettek én, s ti rajtam át megint ők,
és így tovább...
(Ez nincs a tananyagban!)

MARI KAKASA

Istenre hivatkoztok?
Szót se róla!
Halálomat neki köszönhetem!
Kinek van itt ítélni több joga?

Hatalommal, s hódolattal betelve
élünk a földön,
járunk peckesen
Béres Marika hátsó udvarában.
Tesszük a dolgunk hittel, fegyelemmel,
csak azt várva, mi tegnap volt, ma van,
s mi holnapig elég.
A végzethez, s effajta cirkuszokhoz
nekünk semmi közünk.
Miképp történhet meg hát
az a botrány,
hogy Illés tiszteletes egy napon
nálunk ebédel, s tálba kerülök?
Kukurikú!
Hol volt akkor az Isten!

NELLIKE GALAMBJA

Hogy lélek voltam jó anyád szerint,
és égbe szálltam,
hidd azt, Szép Nellike!
S míg élsz, leszek legszebb történeted:
erkélyre ülő, kézhez szelídült,
emberi szóra hallgató galamb.

Mesélj! Mesélj!
Így marad fenn az eszme:
jószág és hit, barátság, szeretet!
Mit tudja azt a mítoszt dédelgető jövő,
hogyan betegségtől rettegő anyád
megmérgezett!

MARGARET, A KANCA

Ki tudta már azt rólam Nyárhalódon,
hogyan Katz Árminnak megnyertem a versenyt,
én, az abszolút esélytelen?

Ó, Budapest! Hogy zúgott a lelátó!

Tizennégy éven át húztam a sört
féligen vakon,
mert a verseny után,
egy félbolond, ki kétezret veszített,
megszúrta a bicskájával.
Katz Ármin persze rögtön perre ment,
s egy valag pénzt kapott.
Engem pedig, kinek köszönheti,
hogyan Hidegkúton panziója volt,
s a templomban az első helyen ül,
bagóért eladott!

Tizennégy év,
tizennégyezer ostor-suhintás
csíkozta a bőrömet.
De egy se fájt,
ha eszembe jutott a Kerepesi út...

Hogy zúgott a lelátó!

DODÓ, A HERÉLT

Jellemző! Rólam nem szól Margaret,
kivel egy hámban
hosszú évekig egy sorsa volt.
S ki annyiszor húztam helyette is
szakadásig feszülve.
Vagy ha rácsaptak, leálltam pisálni,
hogyan engem üssön a vén Tyukodi.

Tudják, mi az, leélni úgy egy életet,
hogyan mást sem hallunk társunktól, csak azt,
„Ó, Budapest! Ó, Budapest!”?
Tehetek róla tán, hogyan engemet
nem indítottak el soha a derbin,
s azt sem tudom, hol az a kurva város?!

A HÁTASLÓ, RÓBERT

„Gyilkos! Gyilkos!” – üvöltötték fülemben,
s a vágóhídra vonszoltak azonnal,
mert agyonrúgtam Kálnay Jenőt,
a Lótenyésztő Egylet elnökét.

Rá miért nem kiáltották, hogyan gyilkos?
Vagy nem tudták, hogyan kocsmázás után
bejött az istállóba részegen
egy zsákvászonba csavart görbe bottal?
„Liza, te dög! – kiáltotta. – Liza!”
És ütlegelt elvakult gyűlölettel.

Hamisság az, amit napfénynél láttok.
Mások előtt simogatott, becézett:
„Hobbyból tartom, szinte már családtag.
Nem vagyok Tyukodi!”
S törvény elé idézte a kocsist,
ki városszerte verte lovait,
ha a sörösládákkal elakadtak.
Ó, boldog párák, Margaret, Dodó!
Ti sejtettétek talán életem...

Megöltek. Ez nem bántott. Sorsom az.
De hogyan megüssön, s gyilkosnak nevezzen
a ház úrnője, Kálnay Liza...?!
Több volt a soknál!

PÁVA A KERTBEN

Lettem volna bár csúnya,
idomtalan, szelíd!
Akit azért szeretnek,
mert gyöngé, védtelen,
kegyetlenek kegyeltje,
már szinte emberi...

Kálnayék kertjében
pöffeszkedtem egész nap.
S míg futkoshatott a baromfinép,
bénán csodáltak,
gőgre köteleztek.

Hogy untam a hatalmat!
Hogy utáltam
léleknyomorító szépségemet!
De kiáltásom nem értette senki.

Figyeljete rám, szürkék, szomorúak!
Ne irigyeljétek azok bámulatát,
kik néhány tollért egy éjjel megöltek!

CIRMI, A HÁZIMACSKA

Imádtak Tóthék,
bárki bármit állít Nyárhalódon!
Csak nyaralás miatt
adtak oda Gáléknak kis időre!

Nem tudták: pénzért nem lehet szeretni.
Ha törleszkedtem, a nő arrébb rúgott,
s mert bánatomban ríttam egész éjjel,
a kertbe kidobott.
„Te rusnya dög! Egész éjjel nyivákolsz?
Holnap dolgoznom kell!” – így szitkozódott.

A kertben Bobi, a farkaskutya
felkergetett a fára.
S itt ért a végzet,
mert reggel esett,
s én, ki a kis Jucus meleg karjai közt aludtam mindig,
csúnyán megfáztam, s elpusztultam hamar.

„Megdöglött szegény, nem tudom, mitől –
mondta a nő gazdáimnak, mikor
megjöttek a napfényes Konstancából.
– Én igazán mindent megtettem érte!”
S a síró, kis Jucusnak, meg a többi Tóthnak
nem tudtam már odanyávogni, hogy:
nézzétek meg máskor, kire bízátok,
akit szerettek!

MARILYN, A KORCS

Az én gazdám Piroska Péter volt,
a börtöntöltelék.

Január hidegében egy szemétrakás mellett
találtunk egymásra a Petivel.
Részegen alva, ott fagyott volna meg,
ha érdes nyelvemmel nem nyalom az arcát,
míg felneszel.

Lopásból élt, lopásból éltem én is,
de együtt, s boldogan.
Ó, szép idők tündér világa hol vagy?
Egy éjszaka, Tóthékhoz indulva egy kis zabáért
Gálékhoz ugrott be,
s valami dög kutya
– ó, fajtám átkozottja! –
elkapta őt.
Sírva keringtem a házak körül,
míg gazdám el nem vitte Rácz, a rendőr.

Kóborrá lettem újra,
legyöngített a bánat,
s a sintér elkapott.
Így végeztem egy orvosi laborban,
mint kísérleti állat.
Az emberiségért pusztultam el tehát,
pedig én csak Petikéért akartam.

BOBI, A FARKASKUTYA

Egy karóhoz volt kimérve a sorsom
a Gál család aprócska udvarában.
De nem bántam. A lánc megszokható,
s így kis örömnnek is lehet örülni.
Ha focizni jöttek a Gál fiúk,
én boldog voltam, csak hogy látom őket.
S már nyolc előtt a tálkáimhoz ültem,
mert Ica asszony jött az étellemmel.
Ó, szép és szent létezés, köszönöm!
Örültem, éltem, őriztem a házat,
s mikor egy nap Piroska, a csavargó,
ki Tóthékhoz akart éppen betörni,
eltévesztve a lépést,
mellém ugrott le a kőkerítésről,
tudtam a dolgom, elkaptam a lábát,
s nem engedtem, bár oldalamba szúrt.
„Hálás vagyok Bobinak – mondta Tóth úr –,
Cirmikénk mellé szeretném temetni.”

Így fekszünk egymás mellett, békességben.
Ő, ki Ica miatt pusztult el nyomorultul,
s én, ki gazdáiért adtam az életem.
Ki van immár egyenlítve a számla.

OSZKÁR, AZ ARAPAPAGÁJ

Mindent tudtam, ami Gáléknál történt.
A Deutsch bácsi trafikjában, hol éltem,
reggeltől estig jöttek a vevők,
s mondták, mondták, mi zajlik a világban.
Vagyis, hogy Gáléknál, Tóthéknál, Ritteréknél;
meg másoknál, a Búza tér körül.
Ez így mondta, az úgy, amaz meg másképp,
tudásuk és szájuk íze szerint.
Egyedül én tudtam, mi a való,
mert kihámoztam a sok szóbeszédből.
Elmondhatnám, ki miatt halt meg Cirmi,
s miért vérzett el, Bobi, láncra kötve,
de nekik nem mondom, nem értenék.
Csak ismételve, ha pletykáznak,
mire a Deutsch bácsi örökké tanított:
„Bolond beszéd, bolond beszéd, bolond!”

A BÚZA TÉRI PATKÁNY

Nehéz úgy élni, hogy mindenki gyűlöl.
Bujkálsz a fény elől sötét zugokban holtig.
Mocsokban élsz, mert oda nem követnek;
ha fázol, csak fajtád melege gyógyít.
S mert a világ utál, utálod a világot,
benne magad, testvéred, minden őszöd.

Így élsz.

S ha egyszer fellázadsz az ellen,
amit a rettegek sorsnak neveznek,
s egy nyári napnak reggelén kifekszel
a sugarak alá – ó, lázadásnak szent pillanata!
– biztos' arra jön Rácz a szolgálatból,
s egy csapással szétfreccsent a kövön.

A VERÉB

Ember, s ember között én tudom a határt.

Hogy Gál Öcsi csúzlival eltalált,
törött lábamat Jan Drozska, a lengyel,
hetekig gyógyítgatta türelemmel,
s beszélt, beszélt
a messzi madarokról
Lengyelország felett.

Mit tudtok róla, nyárhalódiak?
Hogy lázadó, gyanús és idegen?
Én ismerem.
Csak én,
ki láttam sírni, s gyertyát gyújtani
augusztus elsején.

*Meghaltunk, Varsó, jó anyánk –
de élünk, amíg él a láng!*

DOLFI, A RENDŐRKUTYA

A Törvény voltam én: hű és fegyelmezett.
Rácz rendőr törvénye: igaz, könyörtelen.
Étkem s fekhelyemet mindig kiérdemeltem.

Jan Drozskát, a lengyelt, ki sztrájkot szervezett,
és nem fért a bőrébe semmiképpen,
a lap szerint, hogy gombászott az erdőn,
széjjeltépték a kóborló kutyák.
Tudjátok meg:
én voltam az a *kóbor*,
kit Rácz a szőke polákra uszított!

Láthatjátok, mi egyek voltunk ketten.

S mégis, mikor Öcsi után rohantam,
ki megint pénzt lopott a Deutsch papától,
s egy átkozott kocsi lábamra hajtott,
Rácz hátravitt az udvar szegletébe,
s fejembe lőtt.
Ki mondja meg: miért? miért? miért?

RÁCZNÉ PINTYE

Próbálj egy meggyötört,
égőszemű asszonynak
vígan dalolni!
S tudod sorsomat.
Mit asszonynak?
Egy nőroncsnak csupán,
kit szíjjal vernek
a belső szobában,
s míg ütik,
vinnyognia sem szabad.

Mit tudtatok, jó nyárhalódiak
a szelíden mosolygó Irmuskáról?
„Hogy van? Hogy van?”

Ablaktáblák mögött a félhomályban
pintyegésem volt az emberi hang.

Lebeg a sötét ház a pusztá úrben.

A LÉGY

Véletlen volt vagy végzet? Döntsd el, élő!
Betévedtem a rendőr Rácz perére,
kit Soós bíró asszonykínzással vádolt,
és hévvel védett Kántor úr, a védő.

„Tisztelt urak! Azt feszítjük keresztre,
ki megóvta a bűntől városunkat?
Ki életét – éjt s nappalt összemosva –
életünk védelmébe állította?
A foltocskák Rácz Irma tetemén
nem ütések! Csak elesett szegény.”

Bólogattak a nyáralódiak,
s hiába zümmögtem dühösen körbe-körbe
(ki tudtam Soós, Kántor és Rácz történetét),
hogyan megvakul, hamisságból ki vak.
Egy kéz villant, testemet összetörte.
Csak én bűnhődtem meg.
De én miért?

SOÓS BÍRÓ HATTYÚJA

Mi irányítja dicső sorsodat, emberiség?
Harcok, szükségletek?
Csak régi hattyúk a víz tükörén.

Tapsot kapott Soós Szilveszter, a bíró,
ki a tanácsülés egyik vitáján
azt mondta, hogy a városi tapon
tartsanak hattyút a köz érdekében.
„Helyi polgárt és turistát bizonynyal
vonz és megejt a földöntúli szépség!”

Úgy lett. S a helyi újság megdicsérte
a komor bíró kedves ötletét.
Bezzeg azt már csak én tartottam számon,
hogy a vénember, ki sztentori hangján
sok ezer évet, s harminc halált osztott ki, mint a Törvény,
a tó partjáról minden délután nedvedző szemmel
nézett, s azt motyogta:
„Ó, hol vagy Júliám?
Én hattyúm, édesem!”

Ím a bölcs férfiú!

KATÓKA SÜNIJE

Éltem, mint más, a magam uraként:
egyszer hopp, másszor kopp
kint, a Sóstó körül,
mígnem Kántor Kató
megpillantott egy reggel
lűktető napsütésben,
(ki tudja, mely sugár leszen utolsó?)
s azt zokogta apjának, hogy *szejet*.
Isten védelmül adott fegyvere,
tüském hiába szúrt.
Egy ronggyal könnyedén
elhelyeztek kocsijuk belsejében,
hogym nekem jó legyen!
Ó, bárgyú emberek!
Veszélyekkel teli szabadság helyett
csak bolond választ békés szolgásgot!

Elmáztam, bújtam két lemez közé,
a karosszéria egy titkos rejtekében,
s ott megszorultam. Nem leltek soha.
Azt hitték, tán kiestem, Katóka sírhatott.
És azóta velük
egy sorsba összezárva
utazom, utazom.

KÁNTOR GYÖRGY POSTAGALAMBJA

Fagyot, napot, horgas csőrű halált semmibe véve
repülnétek-e Magyarországon át, hogy hazatérjete?
S bárhová visznek el, tudnátok-e, hogy hol van a haza,
s ott a férfi, ki üzenetre vár?

Hússzor tettem meg a hosszú utat
Nagykanizsa és Nyárhalód között,
majd – élő áru – a vasúton vissza,
mielőtt Gál Öcsi lecsúzlizott.

Hússzor vittem Ilonka s gyermeke
üzenetét a kis Kató apjának,
mit nem bíztak levélre, telefonra,
vittem a hírt, de mindig ugyanazt:
„Cordélia hallgat, s szeret.”

Nem értem.

HÚSVÉTI BÁRÁNY

A békétekhez mindig áldozat kell?
Kanizsáról jött Kántor úr haza,
s egy ládikában – bégető csomag –
hozott magával, épp Húsvét előtt,
bőrében még Ilonka illatával.

Kató ölelt, Kántorné hallgatott.
Az asztalon sorakoztak a kések.
Én is feltámadok?

CIRKUSZ NYÁRHALÓDON

A FÓKA

Élők, a konzervdobozoktól tartsatok!

Éveken át a száraz és poros porondon
hajszolt egy borszagú Isten,
hallal s éhséggel kínálva elégszer,
hogy óriás testem körbetekerve
égő fáklyát hordozzak orromon,
s uszonyaimon ugráljak a lépcsőn.

„Szenzációs mutatvány!” – ennyi voltam.
De legalább kifizetett a taps:
a dicsőség, hogy nem élek hiába.

Mint ujjongott Nyárhalód kandi népe,
hogy lánggal bukdácsoltam felfelé!
„Hogy volt! Hogy volt!”
S éjjel valaki játékból bedobta
azt a dobozt a kocsí rácsain...

Bádogból van és éles a halál.

MARCI, A FOXTERRIER

Ne nézz boldogtalannak,
ha szaltózok a fényben,
vagy kinyitom az ajtót két lábon, mint egy úr!
Vagy VELE ugrándozom pörgő ugrókötélen.
Szomorú állat, ki jutalomért tanul.
Mennyi kilencből öt?
Vittem a négyes kockát.
Mennyi háromból egy?
Lábánál kettese.
Ha szeretsz valakit,
nem kell szó, sem ajándék,
megérzed, mely' kockánál
hunyorít a szeme.

A MEDVE

Azt mondják: táncolok
– ó, bamba nép! –,
ha billegek lábaimon,
s fejemet ingatom jobbra-balra.
A duda szól,
Liuból száll az ének,
ingok le-föl,
ők művészetnek vélik,
pedig csak enni kérek.

A MAJOM

Csak még egyszer azt a pusztító napfényt!
Csak még egyszer éhséget, szomjúságot,
olyan kegyetlent, olyan otthonit!
Csak még egyszer félni sunyi haláltól,
mely ott rejtőzik minden ág mögött!
Csak egyszer látni a baobabfát!
Csak egyszer látni a baobabfát!

Azután újra szólhat a zene,
ugrálni fogsz a vékony bőrszíjon
tetszés szerint e hideg s tompa tájon.

DARLING, A BULLDOG

Én hajtottam a pónit, ültem a kis kocsin,
fogaim közt a gyeplő, volt taps és nevetés.

Fogaim közt a gyeplő, én hajtottam a pónit,
volt taps és nevetés, ültem a kis kocsin.

Volt taps és nevetés, fogaim közt a gyeplő,
ültem a kis kocsin, én hajtottam a pónit.

Azután három évig az istálló sarkában
feküdtem, míg a dallam nem csendült a fülemben.

Akkor felvonszolódtam saját kis páholyomba,
mit az igazgató úr kegyelme megadott.

Néztem, néztem a műsort,
a Sétakocsikázást.
S úgy felugattam volna!
Úgy felugattam volna:

„Ez a szám az enyém volt!
Az én nagy mutatványom!...”

AZ ELEFÁNT

Hitvány életedért
asztalra ülsz,
egy lábra állsz,
s ormányoddal ecsetet markolászol,
mit jószántadból nem tennél soha.

Száz év után mért hazudnék magamnak?
Szénát, répát, zabot azért kapok,
hogy estről estre a rivaldafényben
ne legyek önmagam.

Azt mondják, a legnagyobb, legerősebb emlős
e földi tájon én vagyok.
Na és?! Mit vártok bamba bámulók?
Hisz enni: kell!

AZ OROSZLÁN

És amikor már nem tudsz átugorni
a tüzes karikákon,
sem felmászni a gúla tetejére,
vagy körbefutni, s vicsorogni frissen,
ha Istened ostorával lecsap.

Mikor már köszvény kínozt,
kihullik fogad, szőröd,
s vége szakad örökre
a jutalomfalatnak,
Nyárhalódon
az állatkertnek adnak.

Fekszel a porban, várod élők sorsát,
s bámul a sok oroszlánszívű ember,
kik ugrálnak még tüzes karikákon.

A ZSIDÓ FARKASA

Balgák, kik hisztek minden változásban,
s egyenlőségről, békéről papoltok,
meg arról, hogy a szív s a türelem
megszelídíti az erőszakot,
fejtsétek meg Lévi Dávid halálát.

Ifjan tanár volt Szeged városában,
Arany és Móricz nyelvén oktatott,
s kiket szeretett, mind megölték azok,
akiket szeretett.

Évekig élt a magány templomában,
s megzavarhatta az emlékezés,
mert életét tette rá, hogy egy farkast
felnevel, és békében él vele.

Magához vett a rácsoz árnyékából,
cumival táplált és dédelgetett,
s pórázon vont a Búza tér körül,
hogy Nyárhalódnak leessen az álla.
– Nézd a zsidót! – bámult a kandi nép.
– Kezes bárány vele az a vadállat.
S mi szép e gyöngéd kapcsolat közöttük!

Múlt az idő, nőttem, s egy reggelen,
hogy Dávid hajlongva imádkozott,
egy mozdulat felforralta a vérem:
a Természetnek órája ütött.

Isten megóvta őt.
A táleszát dobta fejemre,
és átmenekült a másik szobába.

Én én vagyok, jegyezd meg mindörökre!

Napok múlva,
vonításom miatt
a szomszédok szóltak a rendőrségen.
Így találtak meg engem éhségtől elvadultan,
s Dávidot a kötélén.

GÁL GYURKA MADARA

A szíved összetört, Gál Gyurika,
mert egy napig sem éltem ketrecedben?
Te nem sírtál, hogy anyád ott hagyott
az iskolában első alkalommal?
Nem káromoltad tanítód, s az Istent?
Nem rettegtél, hogy nem látod viszont
a vén Bobit és testvéreidet,
az aklot, a hazát,
ami TE VAGY?

Majd meghaltál, fiú, kis gyilkosom!
S mi vagyok hozzád képest én?
Emberszívnél kisebb:
toll, dallam, fájdalom.

SENKI, A KÖLYÖKMACSKA

Két napig élni!...
No, de élet az?
Vaksin vergődni a meleg után,
mely eleresztett,
s a világból nem tudni mást, csak azt,
hogya puha és kemény,
meg langyos és hideg...
Testvéreket taposni, míg taposnak,
s nem érteni: miért e szenvedés?

Mi cél hajt és hova,
ha egyetlen öröm
kínban keresni a lét kapuját,
a nyílást, mely némi nyugalmat ad,
és szívni, szívni, szívni, szívni, szívni?!...

Ám legszörnyűbb percek között a perc,
mikor gazdád, Öcsi,
bedob egy vödör vízbe,
s rádöbben sz hirtelen,
hog y élni gyönyörű!

RITTER ZSOLT NAGY HALA

Ha nem vagyok, holtan halsz meg, fiú!
Hisz nem élet megalázottan élni,
lelencként, kit bolti polcon találtak
cukrok között.
(Kaptál is érte a jó Ritteréktől,
kik magukhoz vettek Isten nevében.)

De kifogtál!
Nyolcvan kilós halat egy őszi nap.
S a sikerhajhász nyárhalódiak
leborultak eléd egy pillanatra.

Húsz éves voltál.
Éltél hatvannyolcat,
s többé a sors,
Ritter Zsolt, nem kegyelt.
De az évek alatt
másról sem szóltál,
csak hogy a halat
miképp fogtad ki egykor
ifjúságod tavából.

Király, elnök és van sok Isten is,
kik nem tettek boldoggá senki embert.

Én, a nagy hal,
én nem éltem hiába.

KLÁRA, AZ ARANYHÖRCSÖG

Boldogtalan mikor vagy, nem tudod.

Kölyöktelen, akváriumban élsz,
üvegfalat kaparsz két éven át,
és jó, ha élni három adatott...

Boldogtalan mikor vagy, nem tudod.

Aztán kis Ben összeereszt egy hímmel,
marjába marsz, mert élelmedre tör,
s visítsz, visítsz.
Nem tudod a gyönyört.
Végül engedsz a vágynak,
és vemhed boldogít.
Forgács közé szülsz
nyolc kis jószágodat,
mind meztelen, ártatlan, vak világ.
Sűrögsz, forogsz,
rettegve rejtet őket,
s alig múlik hét nap,
ledőf egy semmi kór,
elvisz a gyors halál.
Boldogtalan mikor vagy,
nem tudod.

Epilógus

Sír a kis Ben,
mikor a kölykökre
az állatkórházban
ecetet öntenek.
S most vagy boldog,
hogyan meg nem érted ezt.

UJJ ZSANETT FÁCÁNKAKASA

Levágta szárnyaim:
csak az övé legyenek!
Inkább célt ért volna,
hogyan megsüt s megesz!

A DOKTOR VADÁSZSÓLYMA

Hogy csodálkoztál mindig Soós Aliz,
mert visszaszállok gazdám kesztyűjére.
„A szabadság madara?”

Buta némbér!
Te mért maradtál holtig Nyárhalódon
a függetlenség hirdetőjeként?

A szabadság megszeretett szokás.
A függetlenség: önként vállalt függés.
Én elszállok,
mert visszatérhetek,
és visszatérek,
mert elszállhatok.

Mindezt persze ésszel fel nem veszem.
Ez így természetes.
De hogy te sem...?!

PAÁL ZITA KISCICÁJA

Nem ismertétek fel a húscsomót,
mely pajkos kölykök csínytevése végén
Sarkadi ügyvéd lándzsás kerítésén
egy nyári reggel
zöldfejű legyekkel
volt tele?
És Paál Zitára emlékeztek-e?
Az ezüsthajú, kedves nénire,
ki néhány éve elment Angliába,
a nővéréhez.
És a kiscicára,
kit vékony pórázon vezetgetett,
és úgy hívott, Cili Cecília...?

Most bölcsességet kéne mondanom,
amint a többiek?
Minek?
Élők közül ki érti meg?

LILI, A KÓBOR EB

Az erdőkerülőt szidjátok, Tóth Ricsit csepülitek,
mert Nyár' legszebb ebét – úgymond – megölte?

Ha vétkes van, nem ez.

A dolgát tette csak.

Kérdezzétek inkább Simont, a gazdám!

Mért csatangoltam lucskos egyedül a téli erdőn?

Én, kit megóvott még a szélől is!

Kit úgy cipelt a szépségversenyekre,
mint lányait bálba Balogh Verus.

„Eltűntem”? Igen? „Elloptak bizonynyal”?

Ezt mondta? És hogy mennyit keresett?

S arról nem szólt, hogy Sarkadi Sarolta mit rikácsolt
az esküvő után?

„Vagy ő, vagy én!”

Szegény Simon, szegény!

Nem bírt megölni, és eladni szégyellt.

Föl, a Pesti út mentén így vitt el messzire.

De visszatértem tépetten, soványan,
kóbor kutya...

A többi nem titok.

SARKADI SAROLTA LEPKÉJE

Felszúrva egy kemény kartonpapírra,
rozsdás edény, gyűrt fűzet között
a lomtár sarkában porosodom.

Én, ki a szépség, s könnyedség jele
lehettem egykor!

Nem végzed másképp, Sarkadi Sarolta,
ki hálóba zártad a repülésem,
te szöszke, nevetős.

Aszott bőrrel és nedvedző szemekkel
ott reszketsz majd az élet lomtárában,
míg nem a földbe szúrnak a kereszttel.

Így játszik velünk a Nagy Lepkegyűjtő.

ALÍZ KÍGYÓJA

Nem én kíváncsoztam Soós Aliz otthonába;
pénzt adott értem.
S hogy hetvenkedett Kálnay Lizának!
Milyen merészen!
„Egy férjnél biztos biztonságosabb!
S nem kell ápolni úgy, mint egy lovat!”

De éjjel egyre többet hánykolódott,
verítékben riadt fel reggelente,
és új pántot rakott a ketrecemre.

„Te átkozott! – morogta. – Még megölsz!”
Bámult merőn, s ivott az álma ellen.

Állatetestvér!
Ne bízz az emberedben!
Tesz, vesz, beszél, s nem tudja, mit cselekszik.

Szétvert fejjel a föld alatt,
csak azt mondhatom ismét, Soós Aliz:
én nem akartalak!

AZ UTOLSÓ BIVALY

Nincs üzenet. Bámulhattok, hiába.
Milliónyi állattetem felett
semmi titok, rejtély nem lengedez.

Kis Ben is elhagyott, ki szeretett,
s azóta gyúlik alattam a trágya.

Hobbiból öltök s haltok emberek.

MARCI, A MÓKUS

Ki ne ismerné Brieger *Ceruzát*,
a nagydumás papírkereskedőt,
kinek fia megszökött Anival,
Illés lelkész lányával egy napon?
(Brightonban élnek, a brit partokon.)

A Bethlen Gábor utca elején
volt papírboltja,
hol ketrecben én futkároztam
ezer mérföldön át – pörgő kerékben –
lombos fák közé,
örökké úton lombos fák közé.

Ismertétek. De ismertétek-e?
Ki tudta, hogy zárás után a pultnál
egy székbe rogy nézni futásomat?
Nézi, nézi, és úgy bög, mint a gyermek:
„Ó, Mózsi, Mózsi, mért hagytál el engem?”

A HOMOKI VIPERA

Élted vackán ne légy boldogtalan!
Unt perced nem lehet eldobható, fölös.
Házadon mindig van egy csöppnyi rés.

Besurrantam Kertészék otthonába
harminckilenc szeptember elsején.
Azóta nincs Kertész Sárinak lába.

Élted vackán ne légy boldogtalan!

ORSÓS KRISZTIÁN LIBÁJA

Nem haragszom, Nyárhalód városa.
Elég bánat viselni múltadat,
kínos halálaink történetét.

Kacagtatok rajtunk,
hogy Krisztiánnal végigbattyogtunk a kocsma felé,
a kis roma, s mögötte a libája, testvére, társa: én,
a kedvetekre idomított totyogó, hű kutya.
Ó, szeretetre vágyó, könnyű préda!

Csúfoltatok – törődtek vele.
„Hibbant cigó!” – Ez volt az élete.

De jött a nap, hogy nem talált sehol.
Járta a várost reszkető inakkal,
míg cimborái nem vitték magukkal:
„Ne búsulj, pajtás!” Várta már a bor,
szép Margónál, s néhány finom falatka.

A többi köztudott.
Akkor este megettek,
s aztán kacagva fedték fel a tréfát.
Ne éld át!

Ó, Krisztián! Még tudtál mosolyogni a kedvükért!
S csak távozás előtt döfted a kést
a szíved közepébe: Jó napot!
Nyárhalódiak, most kacagjatok!

BARNABÁS, AZ EB

Elhagytak lányaid, te rideg öregember,
Török Vilmos.
Elsorvadt asszonyod.
Kihalt házadat a Széchenyi úton
híven őriztem.
Rám fogtál botot?

Azt hitted, romlásod tanúja voltam?
Ugyan, Vili! A kutya, az kutya!
Alszik, eszik, ugat, és nem becsülik holtan.

Csak az embernek van története.
Abba hal bele.

TERÉZ KÓBOR KUTYÁJA

Féltetek tőlem, Nyárhalód lakói.
Veszett kutya! – csak így neveztetek.
Mert felbukkantam éjjel, mint kísértet,
hol itt, hol ott, ijesztőn és féhéren,
s úgy hittétek, hogy csak rátok lesek.
Fogakról szóltatok, mint a mesében,
s balták csillantak a küszöb felett.

Nem tudta más, csak Sánta Terike,
ki a telepre maga vezetett,
hogy vágyam hajsza éjjel körbe-körbe,
vágyam: megnyalni egy emberkezet.

DOG, A VAKVEZETŐ

Izgatott futkosókkal ne törődj!
Szolgálj, szeress!
Legyen benned alázat!
Naponta járd ugyanazon utat,
se csont, se macska ne mozdítson el
attól, ki hozzád méri lépteit.

Ha egyetlen lény bizalmát bírod,
felelős vagy a létező világért,
oly óvatos légy!

Egy rossz mozdulat
s feltartóztatni nincs mód a halált.

Ötezer napon át Weisz Titit,
ötezerszer vittem a boltjába, és kísértem haza.
Sem anyjával, sem nővel, sem baráttal,
s Istennel sem töltött annyi időt.
Mért csodálkoztok hát,
hogymeg nem ugrottam el
(bár ösztöneim súgták!),
mikor Gál Öcsi részegen
elütött mindkettőnket?

VÉGÜNK

A világban, hol éltünk,
gyermek apját felejtí.
Ki emlékszik ránk?
Senki.
Kő sincs sírunk felett.
Elporlad majd e könyv is,
a végső üzenet,
a végső bizonyosság, hogy
itt éltünk köztetek.

AJÁNLÁS
NÓGRÁDI GÁBOR ÁLLATSÍRVERSEINEK
ITT ÉLTÜNK ÉS HALTUNK
CÍMŰ KÖTETÉHEZ

Karinthy Frigyes csettintene és irigykedne: Állatsírsvers? Ráadásul anglo-amerikaiból „visszafordítva” magyarra (már ami elsősorban a tulajdonneveket illeti), visszahelyezve Willistonból Nyárhalódra (a mikrokörnyezetet nézve)! Karinthy nem hagyná annyiban, részt kérne a remek ötletből – de amint létezik humoros sírsvers, úgy *kelne életre* az ő tollán a humoros állatsírsvers.

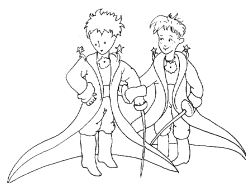
Nógrádi Gábor állatsírsversben nem ismer tréfát. Illetve dehogynem – azonban legyen az olvasó az, aki egyszer-egyszer rajtakapja magát olvasás közben: megrendültségében, keservében még nevet is. A költő felépít egy – a gyermekkor óta emlékként, emlékképekként magában hordozott – világot, amelyben az állatok: az elhullott, lelőtt, agyonütött, eltaposott, elgázolt, megmérgezett állatok is emberarcúak. Azzá váltak nemegyszer állatarcú embergazdáik, ember-ellenfeleik, ember-társaik mellett, hűségben és szolgálatban, vagy alattomban és kényszerből, netán maguk is eredendően rossznak teremtve vagy hitványnak születve.

Az antropomorf vers-zoo: az e világnak még visszaszóló, üzenő halott állatok kertje a mindenség anti-édene, különös pokla ebben a verssorozatban, mely eredetileg egy kitalált költőnő, az angol *animal* (állat) szó nyomán elkeresztelt Anna Moll (ál)neve alatt látott napvilágot *Itt éltünk köztetek* címmel, 1990 óta több és többféle (például kétnyelvű, angol–magyar) kiadásban. Az állatmese és az epitáfium keresztezéséből jött létre a bölcséleti-erkölcsi tanulságok összegzésére kihegyezett briliáns kisműfaj, az állatsírsvers. A sötét árnyak és árnyalatok e mégis színes és szórakoztató versuniverzumát a költő a jelenlegi formával abba a közegbe plántálja, ahonnan valójában vettetett: a magyar nyelv, a magyar környezet, a magyar tapasztalat – és a kendőzetlen emlékezés – közegébe. Olyan modell, versciklus költői copyrightjával, amely időtlennek, tanulságaiban öröknek érződik, de mégis beleszövi magát a 20–21. századba, például egy konkrét dátummal: „kilencszázharminckilenc szeptember elsején...”

Pesszimista mű Nógrádi Gábor állatsírsverseinek magyar változata, az? Részben igen. Nagy részben. De aminek tanulsága van, már optimista is. Mert a költő látja értelmét a tanulságnak. *Szózat*os cím alá sorjáztatva: *Itt éltünk és haltunk*.

Tarján Tamás

Nógrádi Gábor

Levélcím: 2131 Göd Pf. 82 * www.nogradi.hu * E-mail: info@presskontakt.hu